

1. Οικογένεια Αβραμίδα

Ο παππούς Ιωάννης Αβραμίδης κατάγονταν από την Καισάρεια και η γιαγιά Φωτίκα (Φωτεινή) Κωνσταντινίδου από το Εσκή Σεχίρ (Δορύλιο). Είχε μείνει μικρή ορφανή και τη μεγάλωσαν ο Λευτέρης και η Ευτέρπη, αδέρφια της μητέρας της. Στο Εσκή Σεχίρ γεννήθηκε το 1916 η μάνα μου, η κυρα-Λένη, και λίγο αργότερα η αδερφή της, η θεία Άφρω. Στη συνέχεια μετακόμισαν στην Κωνσταντινούπολη.

Ο παππούς δούλεψε στο γερμανικό σιδηρόδρομο². Προφανώς

2. Λειτουργεί ακόμη το ρολόι τσέπης που είχαν οι υπάλληλοί του και μου το έδωσε η γιαγιά όταν μεγάλωσα, «να τον θυμάμαι», αν και πέθανε ένα μήνα πριν γεννηθώ.

ήταν ευκατάστατη οικογένεια, αφού η γιαγιά θυμότανε καλοκαίρια να πηγαίνουν στον «Κοντζέ» για μπάνια, ένα μέρος ίσως στην Προποντίδα, που δεν μπορέσαμε να ταυτοποιήσουμε με τη μαμά ποτέ.

Η καταστροφή του 1922 τους βρήκε στην Προύσα, από όπου ήρθαν αρχικά στον Πειραιά και τελικά στην Έδεσσα³. Είχαν μαζί και τη θεία Ευτέρπη και τη θεία Δέσπω, την αδερφή της γιαγιάς, με γνώ-

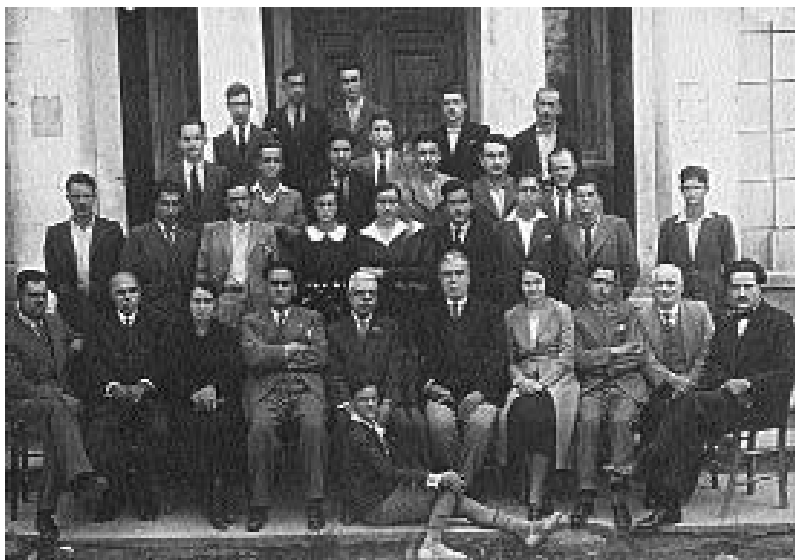
σεις πιάνου και καλά γαλλικά, αλλά φιλάσθητη μια ζωή (πέθανε το Σεπτέμβριο του 1972, ενώ η Φωτίκα έζησε άλλα 10 χρόνια). Πέρα από αυτό είχε συνεχώς προβλήματα με ένα κήπο που είχε στην περιοχή «Μισιρί» και θεωρούσε ότι συνεχώς της μετατόπιζαν το φράχτη. Στην Έδεσσα ο παππούς

λογιστής «εδώ κι εκεί», γιατί φοβήθηκε να πάει στο σιδηρόδρομο όταν ζήτησαν κάποια στιγμή εποχικούς, που τελικά μονιμοποιήθηκαν (από τότε υπήρχε στο ελληνικό κράτος αυτή η διαδικασία!). Με

3. Εξαιτίας των αναμνήσεων και των διηγήσεων της Φωτίκας, δεν ήθελα να πάω στην Τουρκία. Επισκέφτηκα για πρώτη φορά την Πόλη το 2006, ως μέλος αντιπροσωπίας για να προσκαλέσουμε τον Πατριάρχη να τιμήσει με την παρουσία του τα 80 χρόνια παρουσίας στη Θεσσαλονίκη της ομάδας που ίδρυσαν οι πρόσφυγες το 1926, του «μπιζίμ» ΠΑΟΚ. Τότε είδα το Φανάρι, το Πέρα, τα Ταταύλα, τη στοιχειωμένη Σχολή της Χάλκης με τη σημαία της Τουρκίας στην είσοδο και τα θρανία στη θέση τους, και τέλος τα ίχνη από τα ψηφιδωτά της Αγια Σοφιάς, και κατάλαβα πως δίκαια στενοχωριόταν.

ό,τι φέραν από την Τουρκία, αγόρασαν ένα παλιό τούρκικο και χτίσαν στο μπρος μισό δύο δωμάτια κάτω, στα οποία μένανε, και τρία επάνω που τα νοίκιαζαν. Κουζίνα η παλιά και τουαλέτα στην αυλή, με «αυτόματο» σύστημα αποχέτευσης το καναλάκι από το ποτάμι που περνούσε από κάτω, κοινός τρόπος για όλη τη γειτονιά ως την ανοικοδόμηση της περιοχής, στη δεκαετία του '70. Η κυρα-Λένη αποφοίτησε από το μικτό Γυμνάσιο Εδέσσης το 1934⁴ και αμέσως έπιασε δουλειά κοντά στον παππού, ως δακτυλογράφος στα γραφεία του εργοστασίου μεταξωτών «Η Χρυσάλις», στη Γουμένισσα. Εκεί όπου την «περίμενε» ο πατέρας μου.

4. Δύο μόνο κοπέλες αποφοίτησαν εκείνη τη χρονιά.

2. Οικογένεια Αντωνόπουλου

Ο παππούς Κωνσταντίνος και η γιαγιά Κωνσταντίνα, το γένος Τσακαδούρα, ήταν ακτήμονες γεωργοί από το χωριό Κώμα της περιοχής Λαμίας, που νιόπαντροι ήρθαν στην επαρχία Φαρσάλων, κατά πώς ξέρω.

Ο παππούς δούλευε στα κτήματα κάποιου «προύχοντα»⁵ στο Τσακερλή (το σημερινό Πλάτανο) και μετά την απελευθέρωση έτρεφε γιδοπρόβατα στο Κακλετζί (το σημερινό Αχιλλείο). Στη συνέχεια εγκαταστάθηκαν στα Φάρσαλα. Κάνανε εννιά παιδιά, 6 αγόρια και 3 κορίτσια. Ο δεύτερος, ο Θανάσης, πέθανε σχετικά νέος, μάλλον από μηνιγγίτιδα, ενώ ένα αγόρι και δύο κορίτσια ζουν ακόμη. Ο πατέρας μου ο Γιώργος γεννήθηκε το 1906 και ήταν ο πρώτος στη σειρά⁶.

Μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλίας και τον ανατασισμό, η οικογένεια πήρε κλήρο στα ορεινά αλλά μεταφέρθηκε στα Φάρσαλα, όπου έκτισαν ψηλά στο «Βαρούσι» ένα από τα τελευταία σπίτια στην έξοδο προς το Κακλετζί (το σημερινό Αχιλλείο) διώροφο πέτρινο⁷ με ημιυπόγειο για τα ζώα και φούρνο και κότες στην αυλή. Όλοι όσοι μπορούσαν συμμετείχαν στις δουλειές στο σπίτι, στο χωράφι, στα πρόβατα. Όχι πολλά τα αγαθά, όσο να τα βγάζουν πέρα.

Εκεί, ανάμεσα στο όργωμα, το θέρο και το άρμεγμα, ο πατέρας

5. Δηλαδή ο πατέρας μου ήταν «κολλίγα γιος»!

6. Η οικογένεια του παππού, όπως εξελίχτηκε, είναι παράδειγμα του αναπτυσσόμενου δημογραφικού προβλήματος της χώρας: Από τα 9 αδέρφια, 8 παντρεύτηκαν και κάνανε 18 πρώτα ξαδέρφια. Δηλαδή, μ.ο. >2. Η δεύτερη αυτή γενιά έχει μ.ο. παιδιών 2, ακόμη όμως καλύτερο από το μέσο ελληνικό, που πλησιάζει το 1,5.

7. Το πρόλαβα πριν το κατεδαφίσουν μετά το σεισμό του 1954 και μεταφερθούν στο ίσιωμα, στο «Μεριά».

Αριστερά η αδελφή του παππού Κώστα Χρυσούλα Αντωνοπούλου-Χορταριά ανάμεσα στις θείες μου Σοφία και Γλυκερία. Δεξιά, ο δεκανέας Γιώργος Αντωνόπουλος με συναδέλφους του.

μου, που τα 'παιρνε τα γράμματα, δε σταμάτησε σε κάποια τάξη του Δημοτικού, όπως γίνονταν τότε στις περισσότερες αγροτικές οικογένειες. Ο κλήρος ήταν λίγος και έπρεπε να προικίσουν και τις αδερφές. Έτσι, μετά τη θητεία στο στρατό («δεκανέας να γλιτώνω τις αγγαρείες», έλεγε γελώντας), χρησιμοποιώντας τη φοβερή μνήμη που είχε και τη θέλησή του για κάτι διαφορετικό, διάβασε τη νομοθεσία και το διοικητικό δίκαιο της εποχής και έδωσε εξετάσεις για δημόσιος υπάλληλος. Πέτυχε και διορίστηκε στις 31.12.1933 στο Δημόσιο Ταμείο, με πρώτη τοποθέτηση στα Γιαννιτσά και από εκεί στη Γουμένισσα. Εκεί, όπου το 1937 θα τον πετύχαινε το «βέλος» του έρωτα.